

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

5 iunie 2025(*)

„ Trimitere preliminară – Plata unei indemnizații de pensionare judecătorilor și procurorilor – Suspendarea și încetarea acestei plăți din motive legate de constrângeri de eliminare a deficitului bugetar – Articolul 2 TUE – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Principiul independenței judecătorilor – Competența puterilor legislative și executive ale statelor membre de a reduce remunerația judecătorilor – Condiții ”

În cauza C-762/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel București (România), prin decizia din 27 noiembrie 2023, primită de Curte la 12 decembrie 2023, în procedura

RL,

QN,

MR,

JT,

VS,

AX

împotriva

Curții de Apel București,

cu participarea:

Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul M. Gavalec (raportor), președinte de cameră, și domnii Z. Csehi și F. Schalin, judecători,

avocat general: domnul D. Spielmann,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul român, de E. Gane și L. Ghiță, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de Ș. Ciubotaru, K. Herrmann și F. Ronkes Agerbeek, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 2 TUE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între RL, QN, MR, JT, VS și AX, care sunt foste magistrate, pe de o parte, și Curtea de Apel București (România), pe de altă parte, în legătură cu neplata către acestea a unei indemnizații de pensionare.

Cadrul juridic

Legea nr. 24/2000

- 3 Articolul 66 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative din 27 martie 2000 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010) prevede:

„(1) În cazuri speciale, aplicarea unui act normativ poate fi suspendată printr-un alt act normativ de același nivel sau de nivel superior. În această situație se vor prevedea, în mod expres, data la care se produce suspendarea, precum și durata ei determinată.

[...]

(3) Prelungirea suspendării ori modificarea sau abrogarea actului normativ ori a dispoziției suspendate poate face obiectul unui act normativ sau al unei dispoziții exprese, cu aplicare de la data expirării suspendării.

[...]”

Legea privind vechiul statut al magistraților

- 4 Articolul 74 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor din 28 iunie 2004 (republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, denumită în continuare „Legea privind vechiul statut al magistraților”) prevedea:

„(1) Pentru activitatea desfășurată, judecătorii și procurorii au dreptul la o remunerație stabilită în raport cu nivelul instanței sau al parchetului, cu funcția deținută, cu vechimea în magistratură și cu alte criterii prevăzute de lege.

(2) Drepturile salariale ale judecătorilor și procurorilor nu pot fi diminuate sau suspendate decât în cazurile prevăzute de prezenta lege. Salarizarea judecătorilor și procurorilor se stabilește prin lege specială. [...]”

- 5 Potrivit articolului 81 din Legea privind vechiul statut al magistraților:

„(1) Judecătorii și procurorii cu vechime continuă în magistratură de 20 de ani beneficiază, la data pensionării sau a eliberării din funcție pentru alte motive neimputabile, de o indemnizație egală cu 7 indemnizații de încadrare lunare brute, care se impozitează potrivit legii.

(2) Indemnizația prevăzută la alineatul (1) se acordă o singură dată în decursul carierei de judecător sau procuror și se înregistrează, potrivit legii.

[...]”

Legea nr. 285/2010

- 6 Potrivit expunerii de motive a Legii nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice din 28 decembrie 2010 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 878 din 28

decembrie 2010, denumită în continuare „Legea nr. 285/2010”), „[î]n anul 2010, în pofida unor uşoare îmbunătăţiri ale stării economice, condiţiile financiare s-au dovedit a fi mai dificile decât s-a anticipat iniţial, activitatea economică din România înregistrată în ultimele luni fiind în continuare marcată de recesiune”.

7 Articolul 13 alineatul (1) din această lege prevede:

„În anul 2011, dispoziţiile legale privind acordarea ajutoarelor sau, după caz, indemnizaţiilor la ieşirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă nu se aplică.”

8 Suspendarea plăţii acestor indemnizaţii a fost prelungită în fiecare an până în anul 2023 inclusiv, ultima dată, prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 168/2022 din 8 decembrie 2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1186 din 9 decembrie 2022).

Legea privind noul statut al magistraţilor

9 Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor şi procurorilor din 15 noiembrie 2022 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1102 din 16 noiembrie 2022, denumită în continuare „Legea privind noul statut al magistraţilor”), care a intrat în vigoare la 16 decembrie 2022, a abrogat Legea privind vechiul statut al magistraţilor.

Litigiul principal şi întrebarea preliminară

10 Reclamantele din litigiul principal, care sunt foste magistrate, nu au primit, la momentul pensionării lor, indemnizaţia egală cu şapte indemnizaţii de încadrare lunare brute, prevăzută la articolul 81 alineatul (1) din Legea privind vechiul statut al magistraţilor (denumită în continuare „prima de pensionare”). În fapt, articolul 13 alineatul (1) din Legea nr. 285/2010 şi dispoziţiile care au prelungit fără întrerupere suspendarea plăţii primei de pensionare, până în anul 2023 inclusiv, au avut ca efect suspendarea plăţii acestei prime timp de 13 ani consecutivi, până la abrogarea sa, la 16 decembrie 2022, prin Legea privind noul statut al magistraţilor.

11 Reclamantele din litigiul principal au sesizat Tribunalul Bucureşti (România) cu o acţiune având ca obiect, printre altele, contestarea suspendării plăţii primei de pensionare şi obţinerea plăţii unei despăgubiri corespunzătoare cuantumului acestei prime pe care nu au primit-o.

12 Prin hotărârea din 9 mai 2023, această instanţă a respins acţiunea ca fiind prematură pentru motivul în esenţă că, ţinând seama de suspendarea repetată a articolului 81 alineatul (1) din Legea privind vechiul statut al magistraţilor, prin acte normative succesive considerate conforme cu Constituţia României, prima de pensionare nu a intrat în patrimoniul reclamantelor din litigiul principal, dreptul la această primă fiind condiţionat de o nouă manifestare a legiuiitorului.

13 Reclamantele din litigiul principal au declarat apel împotriva acestei hotărâri la Curtea de Apel Bucureşti (România), care este instanţa de trimitere, susţinând printre altele că, având în vedere principiul independenţei judecătorilor, care decurge din articolul 19 TUE, refuzul de a le acorda prima de pensionare aduce atingere dreptului de proprietate. Ele apreciază de asemenea că suspendarea plăţii acestei prime, care fusese justificată de criza economică majoră pe care România a traversat-o în anul 2010, ar fi trebuit să aibă doar un caracter temporar. Prin urmare, abrogarea articolului 81 alineatul (1) din Legea privind vechiul statut al magistraţilor ar fi disproporţionată.

14 Instanţa de trimitere aminteşte, cu titlu introductiv, că prima de pensionare, care urmărea să exprime gratitudinea faţă de judecători pentru exercitarea funcţiei în mod neîntrerupt în condiţii respectabile timp de cel puţin 20 de ani, era considerată o primă de natură salarială sau o remuneraţie, întrucât decurgea direct din raportul de muncă.

15 Această instanţă arată că suspendarea plăţii acestei prime, pentru anii 2010-2022, fusese decisă ca urmare a unor imperative legate de eliminarea deficitului bugetar excesiv al statului român. Ea precizează, în această privinţă, că expunerea de motive a mai multor ordonanţe de urgenţă adoptate de

guvern, care au suspendat plata primei de pensionare, evidenția riscul ca, în lipsa adoptării unor măsuri de reducere salarială de acest tip, deficitul bugetar al României să depășească pragul de 3 % din produsul intern brut (PIB) prevăzut la articolul 126 alineatul (2) TFUE coroborat cu articolul 1 din Protocolul (nr. 12) privind procedura aplicabilă deficitelor excesive, anexat la Tratatul UE și FUE, ceea ce ar putea determina Comisia să declanșeze procedura de deficit excesiv împotriva acestui stat membru.

- 16 Deși Curtea Constituțională (România) a apreciat că dreptul la prima de pensionare nu intra în categoria drepturilor fundamentale, astfel încât legiuitorul român era liber să dispună încetarea acordării acesteia, instanța de trimitere ridică problema dacă suspendarea pe termen lung a unei astfel de plăți, urmată de încetarea acordării unei asemenea prime, nu aduce atingere principiului independenței judecătorilor, care decurge din articolul 19 TUE. Astfel, stabilitatea financiară a judecătorilor, inclusiv a judecătorilor pensionați, ar fi una dintre garanțiile independenței justiției. Diverse instrumente internaționale ar pune de altfel accentul pe acest aspect, în special punctul 54 din Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului European, intitulată „Judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile”, adoptată la 17 noiembrie 2010 (denumită în continuare „Recomandarea Comitetului de Miniștri din anul 2010”) și punctul 6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată la Strasbourg la 10 iulie 1998 de Consiliul European.
- 17 În aceste condiții, Curtea de Apel București a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE (cu referire la articolul 2 TUE) trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor se opune abrogării, în cazul judecătorilor români cu vechime continuă în magistratură de 20 de ani, a dreptului de a primi, la data pensionării sau a eliberării din funcție pentru alte motive neimputabile, o sumă egală cu șapte indemnizații de încadrare lunare brute, în condițiile suspendării anterior abrogării, în mod continuu și pentru o perioadă îndelungată, a exercitiului acestui drept salarial, din rațiuni legate în principal de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv (legiuitorul invocând expres pragul de 3 % din [PIB] prevăzut de Tratatul [FUE])?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 18 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 2 TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor se opune abrogării, după ce a fost suspendată în mod continuu pentru o perioadă îndelungată, pentru motive legate în special de constrângerile de eliminare a unui deficit bugetar excesiv al statului membru în cauză, a legislației acestui stat în temeiul căreia magistrații cu vechime continuă în magistratură de 20 de ani primeau, la momentul pensionării sau al eliberării din funcție pentru alte motive neimputabile, o indemnizație de pensionare.
- 19 Astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă, deși organizarea justiției în statele membre intră în competența lor, totuși, în exercitarea acestei competențe, ele sunt ținute să respecte obligațiile care le revin din dreptul Uniunii, printre altele, atunci când prevăd modalitățile de stabilire a remunerației judecătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” ș.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 111, precum și Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 33).
- 20 Articolul 19 TUE, care concretizează valoarea statului de drept afirmată la articolul 2 TUE, încredințează instanțelor naționale și Curții obligația de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională pe care acest drept o conferă justițiabililor. În acest scop, prezervarea independenței acestor organisme este primordială. Această cerință, care este inerentă activității de judecată, ține astfel de conținutul esențial al dreptului fundamental la protecție jurisdicțională efectivă și la un proces echitabil, care are o importanță crucială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special a valorii statului de drept

(Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctele 47 și 48, precum și jurisprudența citată).

- 21 Noțiunea de „independență a instanțelor” presupune în special ca organismul respectiv să își exercite funcțiile jurisdicționale în mod complet autonom, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, pentru a fi astfel protejat de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora. Or, la fel ca inamovibilitatea membrilor organismului vizat, perceperea de către aceștia a unei remunerații cu un nivel adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită constituie o garanție inerentă independenței judecătorilor (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 49, precum și jurisprudența citată).
- 22 Deși, în conformitate cu principiul separării puterilor ce caracterizează funcționarea unui stat de drept, independența instanțelor trebuie să fie garantată față de puterile legislative și executive ale unui stat membru, simplul fapt că aceste puteri sunt implicate în stabilirea remunerației judecătorilor nu este, ca atare, de natură să creeze o dependență a judecătorilor față de puterile menționate și nici să dea naștere unor îndoeli cu privire la independența sau la imparțialitatea lor. Astfel, statele membre dispun de o marjă largă de apreciere atunci când elaborează bugetul și iau decizii cu privire la diferitele posturi de cheltuieli publice. Această marjă largă de apreciere include stabilirea metodei de calcul al acestor cheltuieli și în special a remunerației judecătorilor, puterile legislative și executive naționale fiind cele mai în măsură să țină seama de contextul socioeconomic particular al statului membru în care trebuie întocmit acest buget și trebuie garantată independența judecătorilor (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctele 50 și 51).
- 23 Cu toate acestea, normele naționale referitoare la remunerația judecătorilor nu trebuie să dea naștere în percepția justițiabililor unor îndoeli legitime referitoare la impenetrabilitatea judecătorilor în cauză în privința unor elemente exterioare și la neutralitatea lor în raport cu interesele care se înfruntă. În acest scop, cartele, rapoartele și alte documente întocmite de organele Consiliului European sau care fac parte din sistemul Organizației Națiunilor Unite pot furniza indicații pertinente pentru interpretarea dreptului Uniunii în prezența dispozițiilor naționale adoptate în materie (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctele 52 și 53).
- 24 Astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė (C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 65), puterile legislative și executive ale unui stat membru pot deroga de la reglementarea națională, care definește în mod obiectiv modalitățile de stabilire a remunerației judecătorilor, hotărând să reducă cuantumul acestei remunerații, sub rezerva îndeplinirii unui anumit număr de cerințe.
- 25 În primul rând, în conformitate cu principiul securității juridice, o măsură de reducere a salariilor judecătorilor sau a pensiei acestora pentru limită de vârstă trebuie să fie stabilită prin lege și să fie obiectivă, previzibilă și transparentă. Această lege poate prevedea intervenția partenerilor sociali, în special a organizațiilor care reprezintă judecătorii în cauză. În acest context, transparența procedurii legislative contribuie la garantarea independenței judecătorilor (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctele 54 și 66).
- 26 În al doilea rând, o măsură de reducere a salariilor judecătorilor sau a pensiei acestora pentru limită de vârstă trebuie justificată de un obiectiv de interes general, precum imperativul eliminării unui deficit public excesiv, în sensul articolului 126 alineatul (1) TFUE, cu precizarea că posibilitatea unui stat membru de a se prevala de un astfel de imperativ nu presupune deschiderea împotriva sa a unei proceduri în temeiul Protocolului (nr. 12) privind procedura aplicabilă deficitelor excesive, anexat la Tratatul UE și FUE (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctele 67 și 68, precum și jurisprudența citată).
- 27 Rațiunile bugetare care au justificat adoptarea unei măsuri de derogare de la normele de drept comun privind remunerația judecătorilor trebuie să fie explicate în mod clar. În plus, sub rezerva unor circumstanțe excepționale justificate în mod corespunzător, aceste măsuri nu trebuie să îi vizeze în mod specific numai pe membrii instanțelor naționale, ci trebuie să se înscrie într-un cadru mai general prin care se urmărește ca un grup mai larg de membri ai funcției publice naționale să contribuie la efortul

bugetar urmărit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 49, și Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 69).

- 28 Astfel cum prevede punctul 54 din Recomandarea Comitetului de Miniștri din anul 2010, „[t]rebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii”. În schimb, după cum se indică la punctul 57 din expunerea de motive a acestei recomandări, „[o] dispoziție referitoare în mod specific la nereducerea remunerației judecătorilor nu se opune unei reduceri a remunerației care se înscrie în cadrul politicilor publice de reducere generală a salariilor membrilor serviciilor publice”.
- 29 În consecință, atunci când adoptă măsuri de restricție bugetară care afectează funcționarii și agenții săi publici, un stat membru poate, într-o societate caracterizată prin solidaritate, astfel cum se subliniază la articolul 2 TUE, să decidă să aplice aceste măsuri și judecătorilor naționali ((Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 71).
- 30 În al treilea rând, în conformitate cu principiul proporționalității, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii [Hotărârea din 8 martie 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Efect direct), C-205/20, EU:C:2022:168, punctul 31], o măsură care vizează reducerea remunerației judecătorilor trebuie să fie de natură să garanteze realizarea obiectivului de interes general urmărit, să se limiteze la strictul necesar pentru atingerea acestui obiectiv și să nu fie disproporționată în raport cu obiectivul menționat, ceea ce presupune ponderarea importanței acestui obiectiv cu gravitatea ingerinței în principiul independenței judecătorilor.
- 31 Prin urmare, o măsură de această natură, care pare aptă pentru realizarea obiectivului de interes general menționat la punctul 26 din prezenta hotărâre, trebuie să rămână excepțională și temporară, în sensul că nu trebuie să se aplice dincolo de durata necesară pentru realizarea obiectivului legitim urmărit, cum este cel al eliminării unui deficit public excesiv. În plus, impactul măsurii menționate asupra remunerației judecătorilor nu trebuie să fie disproporționat în raport cu obiectivul urmărit (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctele 73 și 74).
- 32 Cu toate acestea, ținând seama de marja largă de apreciere recunoscută statelor membre atunci când elaborează bugetul și iau decizii cu privire la diferitele posturi de cheltuieli publice, astfel cum a fost amintită la punctul 22 din prezenta hotărâre, un stat membru are posibilitatea să adopte o măsură legislativă care nu urmărește să deroge de la reglementarea de bază care stabilește remunerația judecătorilor pentru a face față unei crize bugetare, ci să modifice această reglementare pentru viitor, prin diminuarea remunerației lor, în vederea ameliorării situației sale bugetare pe termen lung.
- 33 Principiul independenței judecătorilor, care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 2 TUE, nu se poate opune unei astfel de modificări, chiar dacă aceasta nu este limitată în timp, atât timp cât nivelul de remunerare a judecătorilor nou-stabilit rămâne suficient pentru a le asigura independența.
- 34 Menținerea independenței judecătorilor impune astfel ca, în pofida aplicării unei măsuri de restricție bugetară în privința lor, nivelul remunerației judecătorilor să rămână adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită aceștia pentru a-i proteja de intervenții sau presiuni exterioare care le pot periclita independența de judecată și le pot influența deciziile, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 21 din prezenta hotărâre.
- 35 În această privință, reiese din jurisprudența rezultată din Hotărârea din 7 februarie 2019, Escribano Vindel (C-49/18, EU:C:2019:106, punctele 70, 71 și 73), că nivelul remunerației judecătorilor trebuie să fie suficient de ridicat, având în vedere contextul socioeconomic al statului membru în cauză, pentru a le conferi o independență economică certă, de natură să îi protejeze împotriva riscului ca eventuale intervenții sau presiuni exterioare să poată dăuna neutralității deciziilor lor. Astfel, nivelul acestei remunerații trebuie să fie de natură să protejeze judecătorii împotriva riscului de corupție.
- 36 Aprecierea caracterului adecvat al remunerației judecătorilor presupune, printre altele, să se țină seama de situația economică, socială și financiară a statului membru în cauză. Din această perspectivă, este

adecvat să se compare remunerația medie a judecătorilor cu salariul mediu din statul respectiv (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 62).

- 37 Considerațiile expuse la cele două puncte precedente sunt valabile *mutatis mutandis* pentru judecătorii pensionați. Astfel, faptul că judecătorii în activitate au garanția că vor primi, după pensionare, o pensie suficient de ridicată este de natură să îi protejeze împotriva riscului de corupție în perioada lor de activitate.
- 38 Este necesar să se menționeze, în această privință, punctul 54 din Recomandarea Comitetului de Miniștri din anul 2010, potrivit căruia „[t]rebuie să existe garanții pentru [...] plata unei pensii pentru limită de vârstă care ar trebui să fie [raportată] în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu”. De asemenea, din articolul 6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, menționată la punctul 16 din prezenta hotărâre, reiese că acest statut trebuie să garanteze judecătorului sau judecătoarei „care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională”.
- 39 În al patrulea rând, o măsură de reducere salarială trebuie să poată face obiectul unui control jurisdicțional efectiv, potrivit modalităților procedurale prevăzute de legislația statului membru în cauză.
- 40 Deși, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, nu este de competența Curții să aplice normele dreptului Uniunii unei spețe determinate, Curtea poate, plecând de la dosarul cauzei principale, precum și de la observațiile scrise de care dispune și pentru a furniza un răspuns util instanțelor de trimitere, să le dea indicații de natură să permită acestor instanțe să se pronunțe (Hotărârea din 25 februarie 2025, Sąd Rejonowy w Białymstoku și Adoreikė, C-146/23 și C-374/23, EU:C:2025:109, punctul 77, precum și jurisprudența citată).
- 41 În această privință, este necesar să se arate, *primo*, că abrogarea articolului 81 alineatul (1) din Legea privind vechiul statut al magistraților prin Legea privind noul statut al magistraților a fost, în speță, motivată de imperative legate de eliminarea deficitului bugetar excesiv al statului membru în cauză, după cum indica printre altele expunerea de motive a Legii nr. 285/2010, așa cum este menționată la punctul 6 din prezenta hotărâre. În sens mai larg, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 15 din prezenta hotărâre, instanța de trimitere arată că expunerea de motive a mai multor ordonanțe de urgență adoptate de guvern, care au suspendat plata primei de pensionare, a evidențiat riscul ca deficitul bugetar al României să depășească pragul de 3 % din PIB prevăzut la articolul 126 alineatul (2) TFUE coroborat cu articolul 1 din Protocolul nr. 12 privind procedura aplicabilă deficitelor excesive anexat la Tratatul UE și FUE, precum și riscul ca acest stat membru să trebuiască să facă față deschiderii de către Comisia a unei proceduri de deficit excesiv, în lipsa adoptării de urgență a unor măsuri de reducere salarială.
- 42 *Secundo*, încetarea acordării primei de pensionare determină o reducere limitată a cuantumului remunerației judecătorilor români. În plus, această măsură nu afectează remunerația principală a judecătorilor români, ci un supliment de remunerație care nu putea fi primit decât o singură dată, la momentul pensionării. Prin urmare, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, încetarea acordării acestei prime nu pare disproporționată.
- 43 *Tertio*, astfel cum a subliniat Comisia în observațiile sale scrise, întemeindu-se pe figura 34 din Comunicarea COM(2023) 309 final, intitulată „Tabloul de bord privind justiția în Uniunea Europeană pentru anul 2023”, la începutul carierei și pentru judecătorii de la instanțele supreme, salariul mediu anual al judecătorilor români reprezintă de 2,9 ori și, respectiv, de 5,8 ori salariul mediu anual brut român.
- 44 Din cuprinsul celor două puncte care precedă rezultă că, în pofida abrogării articolului 81 alineatul (1) din Legea privind vechiul statut al magistraților, remunerarea judecătorilor români rămâne în concordanță cu importanța funcțiilor pe care aceștia le exercită.

- 45 *Quarto*, suspendarea și, ulterior, abrogarea acestei dispoziții se înscriu într-o politică mai largă de reducere a remunerației personalului funcției publice române. Astfel, articolul 13 alineatul (1) din Legea nr. 285/2010 prevedea că, „[î]n anul 2011, dispozițiile legale privind acordarea ajutoarelor sau, după caz, indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă nu se aplică”. Or, astfel cum a arătat Comisia în observațiile sale scrise, suprimarea ajutorului la trecerea în rezervă privea militarii, polițiștii, precum și funcționarii cu statut special din sistemul administrației penitenciare.
- 46 *Quinto*, în contextul prezentei cauze, abrogarea articolului 81 alineatul (1) din Legea privind vechiul statut al magistraților, după ce această dispoziție a fost suspendată în mod continuu timp de 13 ani, a contribuit la clarificarea situației dreptului național și, astfel, la asigurarea securității juridice.
- 47 În plus și sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, reclamantele din litigiul principal nu se pot prevala de vreo încredere legitimă în ceea ce privește menținerea beneficiului primei de pensionare. Astfel cum reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, „[s]peranța legitimă de a putea beneficia în continuare de bun trebuie să se bazeze pe un «temei suficient în dreptul intern», de exemplu atunci când este confirmată de o jurisprudență consacrată a instanțelor sau atunci când este întemeiată pe o dispoziție legislativă sau pe un act legal privind interesul patrimonial în cauză” (Curtea EDO, 23 septembrie 2014, Valle Pierimpiè Società Agricola S.P.A. împotriva Italiei, CE:ECHR:2014:0923JUD004615411, § 38).
- 48 Or, în speță, atât din jurisprudența Curții Constituționale, menționată la punctul 16 din prezenta hotărâre, cât și din articolul 66 alineatul (3) din Legea nr. 24/2000 menționată la punctul 3 din prezenta hotărâre rezultă că, din anul 2010, nu se poate considera că dreptul de a beneficia de o primă de pensionare are un temei suficient în dreptul român. Astfel, Curtea Constituțională a considerat că, întrucât dreptul la prima de pensionare nu constituie un drept fundamental, legiuitorul român era liber să dispună încetarea acordării acesteia. În ceea ce privește respectivul articol 66 alineatul (3), acesta prevede că abrogarea unei dispoziții suspendate poate face obiectul unei dispoziții exprese, cu aplicare de la data expirării suspendării.
- 49 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 2 TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor nu se opune abrogării, după ce a fost suspendată în mod continuu pentru o perioadă îndelungată, pentru motive legate în special de constrângerile de eliminare a unui deficit bugetar excesiv al statului membru în cauză, a legislației acestui stat în temeiul căreia magistrații cu vechime continuă în magistratură de 20 de ani primeau, la momentul pensionării sau al eliberării din funcție pentru alte motive neimputabile, o indemnizație de pensionare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 2 TUE

trebuie interpretat în sensul că

principiul independenței judecătorilor nu se opune abrogării, după ce a fost suspendată în mod continuu pentru o perioadă îndelungată, pentru motive legate în special de constrângerile de eliminare a unui deficit bugetar excesiv al statului membru în cauză, a legislației acestui stat în temeiul căreia magistrații cu vechime continuă în magistratură de 20 de ani primeau, la momentul pensionării sau al eliberării din funcție pentru alte motive neimputabile, o indemnizație de pensionare.

Semnături

* Limba de procedură: româna.